

Милосав Славно Пешић

КАД ТЕ ЗАБОЛИ ДУША

Нова југословенска поезија о Титу

јануар — мај 1980.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry, no matter how small, should be recorded to ensure the integrity of the financial data. This includes not only sales and purchases but also expenses and income. The document also highlights the need for regular reconciliation of accounts to identify any discrepancies early on.

ACCOUNTING PRINCIPLES

The second part of the document delves into the fundamental accounting principles that govern the recording and reporting of financial information. It covers the double-entry system, which ensures that every transaction is recorded in two accounts, maintaining the balance of the accounting equation. The document also discusses the importance of the accrual basis of accounting, which recognizes revenues and expenses when they are earned or incurred, regardless of when cash is received or paid.

FINANCIAL STATEMENTS

The final part of the document focuses on the preparation and analysis of financial statements. It explains how the data collected from the accounting records is used to create the balance sheet, income statement, and statement of cash flows. The document also provides guidance on how to interpret these statements to assess the financial health and performance of the business. It stresses the importance of providing clear and concise information to stakeholders, including management and investors.

УВОД У ЧИТАЊЕ

Цели, богати, револуционарни, бурни, стваралачки и мудри живот Јосипа Броза Тита пратило је свевидеће песничко око и у стих га сместило. Генерације, не само југословенских, песника биле су привучене и опчињене магијом човека чије дело означава епоху. И дамари оних драматичних дана пуних наде и љубави једног поносног народа према свом легендарном вођи и пажње целог слободољубивог света, дана којима је започела 1980. година, одласком друга Тита на лечење па све до његове смрти, забележени су и песничком руком.

Управо је овај избор песама, који је сада пред читаоцем, сачињен од стихова, махом млађих југословенских песника, мада су, уистину, обухваћени аутори свих генерација, од Стојана Симића Крпице (који је ове године примљен у Удружење књижевника Босне и Херцеговине) до барда македонске поезије Матеје Матевског, насталих у време последње Титове борбе и непосредно након познатог краја.

Пошто је овај избор временски омеђен, то нису заступљене, читаоцу веома познате, песме наших знаменитих аутора попут Владимира Назора, Бранка Миљковића, Оскара Давича, Мирослава Фелдмана, Јуре Каштелана, Густава Крклеца, Слободана Марковића, Јуре Франичевића — Плочара, Флорике Штефан, Марина Франичевића, Душана Костића, Мире Алечковић, Бранка Ђопића (поменимо само неке) јер су настале изван периода којим се овај избор искључиво бави.

Нијаз Алиспахић

БАШТИНИК

утихну најцрвенија ружа у Ружичњаку свемира
о, смрти! зашто насрну на најљепши украс свијета!
зар немоћ своју опет потврђујеш!
стуб сунчани вјечно ће сјати
људе ће вјековима гријати свјетлост
свјетлост имена његова
и Ријеч завјетна
коју нам највећи баштиник људскости
у аманет остави

Цицо Арнаутовић

РИЈЕЧ ТИТО

Чујеш ријеч Т и т о
и застанеш нијем
без даха

Пред тобом човјек
с океаном у оку
с бакљом у руци

И срце му свијетли
Осјећаш његово зрачење
у свом преображају

Његова снага
шири вене и видик

Потом престаје чуђење
престаје немир

јер се поистовећујеш с њим
И изговараш ријеч Т и т о
као своје име

Златна Артуновић

ДРУЖЕ ТИТО

*Ми смо сви у Твоје срце стали
Ти си један у срцима свих
генерације су из сна твога никле
вјечни цвијете челика крви и слободе*

*Књига си која учи како се расте
историја која се сваког дана пише
љубав си која не раздваја на велике и мале
вјечна ватра помножена с милионима*

*Бисере за те нижемемо сваког јутра
на огрлицу обећања своје не дамо туђе нећемо
визију наша водиљо правде и несврставања
на задацима распјевани класамо у класје*

*Ми смо сви у твоје очи стали
Ти си један у очима свих
друже Тито чувамо ти визије и снове
друже Тито ми ти се кунемо.*

Берта Бојету

РЈЕЧИ ЗА ТИТА

У првој земљи,
где све тече,
у сиромашним избама сија сунце.

Радници су те довели,
малога.
Детиње је било твоје лице
и велико јадање пастира.

Видео си снег
и јадање руку,
када те ударио газда.

Детињство,
њихово,
ситно и твоје,
дало ти је снове.

Видео си животињу
и пролеће,
које је истукао газда,

Танки струк брата,
болешљиви,
страх и тама,
испуњавали су кућу.

Видео си птице
и мајке,
које је иступао газда.

Зове,
неко зове.
Човек зове.
У ветру га чујеш,
ти мили
наш.

Слушао си море,
слушао према брдима,
према рекама,
посвуда си нас чуо.

Даље си кренуо,
за нас
Јосине Брозе.
И ми,
за нас.
У првој земљи,
где све тече,
у избама сија сунце,
Тито.
Јосип Броз,
планине и сунце,
у шумама момци,
крици и снег.

Црвено.

Црвено.

Из шума се спушта светлост.

Мајчин смех.

Мати зна,

мати,

само она

и вода

и ти,

и ми,

све то.

Видео си чило дрво,

видео си деду.

Видео настире.

Отварају се руке.

Губе се мртваци таме.

Овде је човек.

Мирно тече вода

и не плаши се.

Преко многих гробова бежи тамни анђео.

Бежи

и не враћа се.

И не враћа се!

Наша вода зна

и ја знам.

И ти,

и ти,

и ти Тито знаш,

да смо замутили воду враговима.

Томислав Маријан Билоснић

БИЉЕШКЕ ЗА ПЕСМУ О БРОЗУ

1.

*Какав је ово вијек, свуда путеви
да кренемо напријед,
а глас се проноси да кључа у револверима
и да се за потребу људи не пита.*

*Здања метака ван виднога су поља,
они који мисле друкчије
нису разумјели ову ријеч.*

*Наша дјелатност, наша практичност,
и жеља да поступамо
како би то и према себи чинили,
помаже нам да схватимо догађаје.*

2.

*Не заустављамо се у попуњавању пејзажа.
Прошлост пуна муња
Избрздала је корито будућности.
И отичемо, пажњом окружени.
Људима живота нас зову,
зову нас људима уцбеника,
радницима, и људима свјетлости нас зову.
Онај којегаштујемо, Броз
нас је увјерио да смо потребни.*

3.

Човјек не може умријети,
не може умријети она крв у њему
што нам саопћава радост између битака.

Зато: чувај здравље,
требат ће те Европа —
та истина је изнаказила лице
Висарионовичима.
Сачувај ту вјеру на земљи ти дану,
требат ће те Свијет
и кад буде мислио да те нема.

Ето, свијет је пун квасца
из којих буја сан;
а ми изронили смо из воде,
из брда, из шума,
и дошли послѣје торнада
оплодити земљу — посијати сјеме.

4.

Видљив за све, а готово недостижан,
док јутро разастире по урвинама
к њему су раширене руке времена.

Тај човјек на врху свијета
обраћа се људима
и прича им свакојаче појединости,
о људској срећи, о љепоти, и праштању.
Ми дијелимо његове осјећаје,
судбину, његове погледе и вољу.

И кроз земље у којима страже бдију
путеви воде слободи.

5.

Тако се овај вијек непрекидно усавршава,
призивајући Човјека у помоћ,
његову озбиљност, његову брижљивост,
призивајући ту наду, то чудо
којим се хранимо као зраком.

Ово је вијек којему се обратио Броз
називајући га људским именом преображаја,
и разговарајући о томе
колико стоји комад круха.

Драгомир Брајковић

КАЗИВАЊА ПОКОЛЕЊА

*Међу нас је бануо човек
Не из даљине непознате,
Не из давнине
Из нас је дошао
Да са вечношћу разговара
Да нам је приближи.*

*Међу нас је ступио човек
Не из песама,
Песме су дошле са њим
Да нас опевају
Да нас осветле.*

*Дошао је човек —
Из многих жеља се родио
И до нас дошли путеви
Којима до тада не ходисмо.
Осмехивала су нам се небеса
До тада далека и непозната
Певале су у нама даљине.*

*И светови су се покретали,
Братимили се и додиривали
У његовим речима.
Светлости су се препознавале
У његовом имену.
У нама смо га проналазили
У нашим надама се осмехује.
Доброта је у нама пропевала.*

*Сада је у свима нама тај човек
Наш вечити друг.
Док путевима идемо на свим раскришћима
Његове су речи, његове очи.
Оне из нас у свет гледају
И даљине им се приближују
Оне призивају доброту
И сакупљају питомину.*

*И међу нама је
И у нама је тај човек
За којим су дошле песме
Да нас опевају
Да нас приближе вечности.*

Ненад Борозан

ПУТ — ТИТО

*треба ли именовати тугу. оку она је знана
њен рукопис боли усред свих снова и бдења
све што има ток и дише смијешак је рођена дана
одгонетка блиског јуче, знање свевидог хтијења.
звјезда која зна свој пут и непознато спознаје
може да заћути, да стане не може и неће
говори прошлост и садашњост. будућност она сва је
вријеме и сигурност који казальки говоре гдје ће.*

*од предјела знаних до неба и још више
пут знан је ко у завјет што крвотоком тече
свјетлост је остварен сан који изнова пише
поглавље о звјезди у ово печално вече.
хоће ли се бдјење са правом ријечи стећи
именоват кућу у сјетној пјесми свирача
али чинити је: болом у дјело, зарно, прећи
путем којим гордо будућност већ корача.*

Ариф Бозаџи

Т И Т О

*Мисли су ти планете
наше сутра
твојим и нашим очима
осветљено*

*Тито
на застави високо
наше око будно
дубоко вечношћу*

*Његове речи
наше планине
кад говори
шума цвета
и кад ћути
његове речи звоне
као будућност у нама*

*У срцу земље
чујем
кораке Титове зоре.*

С турског превео аутор

Ристо Василевски

ЛАЖАН ГЛАС О СМРТИ

Тигу

Нека је све стало:
поглед да пропусти грч,
грло да изусти глас,
грло да све ућуги.

Нека се све изместило
да свуда стане та смрт,
да сва места
собом насели.

Ал лажан је глас о смрти.
Ако се то заиста догодило,
тад нико од нас не постоји
са својим правим именом,
са својим правим временом.
Нека је све стало:

дечак у плачу,
старац у плачу,
старац у болу;
нека се ни рад не чује;
нека је праљама
отишло рубље
да заустави жубор
што стиже из дна земље.

Нека се све претворило у најтишу реч,
у меки шум полена
што латице оплођује

Ми смо тај даљи пут,
живот што нада све корача
и преноси у све време.

Нећу да верујем истини
што стиже одасвуд,
на све тачке простора.
Уме она лако да превари.

У нама зри његов ум,
свет је насеље: ширином,
коју је Он измерио.

Победио је битке,
путем отвореним на све стране
није могао да залута,
да га смрт тако превари.

То се Он само претвара
у век дужи од столећа,
од којег све почињемо
и стижемо до свих времена:

као Он, као Народ, као Партија,
као властите именице,
с лицем
које могу свима да покажу.

Нека је све стало:
поглед да пропусти грч,
грло да изусти глас,
глас да све ућути.

Он се, опет, чује,
и мудро даље корача,
као прелено годишње доба.

Манојле Гавриловић

ТИТО — ЛЕГЕНДА КОЈА СВЕТЛИ

*Улази у град на коњу ко на звезди
са цветом ња рамену и птицом у оку,
око њега војске и светлост језди
налик на заставу од Сунца у скоку.*

*Долази са венцем извора око руке
са шалом од дуге и месечеве нити,
девојчице му по коси плету звуке
од младог свитања што ће јелен бити.*

*Он је пролеће заљубљено у брезу виту
љилани су му руке, зрак Сунца коса,
очи су му свици што светле у жити
рамена му Месец, груди су му роса.*

*Он је река златокрила, мирис лета
светлост коју хор славуја зором носи,
на раме су кћи лабуда ноћу слета
док у пољу међ звездама ветар коси.*

*Његове су мисли јаче од грома у ноћи
из грла му бело јутро најављују петли,
и нема места где му реч неће доћи
да све претвори у легенду која светли.*

Јаков Гробаров

Бакље слободе и бакље мира

ОБЕ БИРАНЕ ЗА

Јаков Гробаров

БАКЉЕ СЛОБОДЕ И БАКЉЕ МИРА

*Јуче преточено у данас
Остаје исписано на страницама века
Сан народа и њихова стварност
И твоја вера у човека*

*Пламен су што вечно пали
Бакље слободе и бакље мира.
Реч са извора добила крила
Одзвања као да буди јутра*

*За нове победе и ново сутра
Та чудесна реч — лучоноша
има тоpline и има жара.
Тренугак вечности — вечност тренутка
Обасјава име часног неимара.*

Хусеин Дервишевић

ОН ЈЕ НАЈБОЉЕ ЗНАО

Јосипу Брозу

Он је најбоље знао како певају одломци будућег сунца
које ће над домајом да рикне као над простом ливадам
никада сам са светом
занети кнез сутрашње мудрости —
у пребогата небеса загладан
он је једини мого рећи тмини:
свани стара господарице векова,
у зору се пртевори ноћи
ноћи ничија
јер он је најбоље знао како варнице снегови
и како се тама расцветава, готово као срећа
као одувек хваљена истина —
срећна је вода и дрво, срећно све оно чега се он таче
и на што помисли
о велико племе нежно, све чистија песмо народа
о трезно блаженство, о ужасу упропаштени
он нам је једини показао како стара сазвежђа зађу
кад се нова из речи поврате; свеже, стрљиве истине
и како воле они које живот напушта
они богати од чије лепоте пева увек бар један завичај —
тишина! нек ова звезда зађе, да би одмах јача изашла

Томислав Дретар

ЈОСИПУ БРОЗУ

*Био си непоновљив кристал
између давних призми укоријењен
да би просторима нови обзир дао*

*Кад се Еуропа ваљала у блату
керваву си кметску рубачу
високо о небо објесио*

*На јарболу од кичме
коју ни кнута ни чизма не повише
запалио си срце умјесто луче
Зауздао си историју као дивљега вранца
којем су златна мамуза господи
ћем и скупе дизгине припремили*

*Изјурио си с њим на широку ливаду сна
из кухње палаче
унутра остале каљуже и кмаче*

*Вани само ти и вријеме
Ти и вријеме*

Вани само гусле да нас озарују

Ана Дудаш

СЛОБОДА ТО ЈЕ ТИТО

*Слобода је
темељ светлости
Извор
сунца
Круна
цвета
Голуб
света*

*Она
спада
у ред
ватре
Тмину
сваку
сагре*

*Слобода је
од почетка света
извор
снаге*

*Благи
осмех
изнад
стега
Она
је срце
светлости
освиг славе
истина јаве
Крви брод
Сунчани
ход*

Илхами Емин

ТИТОВ ОСМЕХ СА ТВ ЕКРАНА

*из наших срца
Тита пуног
потече
река ружа
целом свету*

23. 1. 1980.

27

Анна Жагар

Т И Т О

а шума људи у срцу чучала
а мрамор а мекани образ мора
а биљана биљана платно резала
од триглава до охрида
ти то знаш на лијевој ми страни
одатле капнуто
зрно је сажето
не гонетај га
то срчано
суро а
зимзелен

Будимир Жижовић

ЗАНИМАЊЕ: БРОЗ

Не имати
друже мој
трајнога сидришта
у чаробној луци
галебови гдје само
низ вјетар плове
не правити бродове
да умјесто морем
глаком плове.

У неумјерним жестинама
небеских невера
у крвавим револуцијама
у цијепању тјеснаца
учити занат: Броз

*Теоретски је занимање
мање ухватљиво.*

*Ухватити баршунастом руком
људску слободу
и показати њезин сјај
борцу староме
пјеснику
раднику ногом —
Ето то је друже мој
а сад почнимо из почетка!*

*Не тражити само толико и толико
кубика руде за дан или сто
Не рећи*

*прековремени рад
Не заледити револуцију
Не успавати свијет
Не заборавити ништа
Не заборавити дјецу
док лећа пуцају
док пушке пуцају*

*Не пукнути филмом
а одлучно радити
Не престати радити
Не престати радити и сањати
Не престати бдјети, радити и сањати
Не престати живјети.
Бити Броз*

Чему све Тито чему све
нисмо рекли љубави моја:
у одговор песница у лице
постићени понос у лице
чућење речите ћутње нада
сасвим камених осећања
увреда зид зид обоје Гилгамеш
обоје Енкиду безизлазни шум
у непробојно време зид зид
кључна реч кључ речи
не у благо земље у сезам
у отвори се у ништа већ
у дуг у продужетак у пробој
у благо теби земљо од све мржње
од све љубави од све слободе
свих влати смрти
свих дугова и свих враћања

Повукао бих писмо натраг
из мишоловке заорава
ненаписано писмо са речима ћутње
свим неразбијеним редовима
мртвих стража мртвих речи
писмо песме процес песме
револуцију песме одбачене
песме од свих речи
песме без остатка без
питања и без одговора
правде боја и пробоја;
смрти излаза нема:

Сви који су пали
и који још нису
на бојиштима револуције
живе у сталном пробоју живих
у пробоју Тита: Тита:
Тита дугујемо себи

ИМЕ ТИТО

Невелико, а до на крај свијета

*Ћзорало, узаврело
полегло усправило*

*Ознојило, натопило
оковано расковало*

*Разбуктало, одолило
разасуто сјединило*

*Распјезало, насмијало
црно бијелу приближило*

*Размећило, развадило
црвенило разасуло
Невелико, а до на крај свијета*

Јован Зивлан

ВРИЈЕДИ ЖИВЈЕТИ И БОРИТИ СЕ

(Тито)

од оних ретких што гледаху у очи.
уздуж и попреко шестарећи у домаји увек беше.
проучавао је маркса
читао лењина
писао писма друговима
будан кад кидао се мост.
под небом и у хладним закућцима
проницао је како игра засун смрти
и кад су га питали шта сад валтер
одговорио је: „вриједи живјети и борити се”.
али са прозора висина
где лете само хрпе празних речи није говорио.
и да и не откидао је из душе из срца
из једне земље што прожета је чистом ватром.

СЛОБОДА СА ЉУДСКИМ ЛИЦЕМ

*Јасикне моје срце, види
корача Слобода са људским лицем
и насмејано цагли око
света
загледано у лице Његово;
са страшним радаром уха
ослушкује
како ће бритким језиком обрнути реч
и камо ће руком показати.
Јер слуша се мудрост
и провиђење свега што се могло десити
а није јер је видео
и знао
и умео да одбрани ово наше,
ово топло,
једино.
Јер је у нама нас
колико смо његови другови.
Јер му узвраћамо љубав
којој нас је научио.*

Ранко Игрић

ПОРТРЕТ МАРШАЛА ТИТА

човјек који не зна за позу
тешко пристаје на позирање
мировати док није мира
није његова доктрина
а свега у свијету

јакац не долази у искушење
: да ли да се игра фотографа
кист му сеизмографски
регистрира унутарњи немир
сваку накнадно насталу бору

сликарство: пази птичица
може измамити осмијех
али он зна показати и зубе
бити смркнут када треба
лашко је било леонарду

оригинални јакац сликар
занемарује умјетничке правце
одахњује увјерен: готово је дјело
тиго оправдано замишљен остаје
портрет одлази својим послом

Алија Небо

И СМРТ ЈЕ ЊЕГОВА ЛИЈЕПА

Дивно је мријети кад постојиш и након смрти
у звјезданим Алејама маја
Живјети још једном, тамо — гдје славни и мртви
сањају зору од краја до бескраја

Дивно је измислит азбуку револуције од усклика
у којој се деценије пишу као — данас
Не постоји ни облик, ни ријеч ни слика
а да посве не личе на нас

Дивно је зборит бесједе и поруке
када прва ноћ неко друго вријеме твори
(као да грумен земље наше руке
додирују док гробни мук говори).

Дивно је слушати химне и сирене
јер: јачи и силнији не кроје закон и ред
Он је изнио најтеже бреме
и отишао . . . У будућност, у недоглед

(одломак)

Милош Нордић

ТИТОВО ИМЕ

*Мој први разред био је Тито
У мом првом разреду био је Тито*

*Он је био дивна птица
И доносио ми велика сунчана слова*

*У сваком слову било је око
У сваком оку била је ружа*

*И челичан челик из Сиска и Зенице
И ријеке сам учио на његовој Карти*

*И кад моја неписмена мати каже
НАУЧИЛА САМ ПИСАТИ ТИТИНО ИМЕ*

*Има ли ишта љепше од Титове школе
Кад руј руди а Слобода буди*

*Мој први разред био је Тито
Тито су сви наши разреди*

*НАУЧИЛА САМ ПИСАТИ ТИТИНО ИМЕ
И то је довољно да буде Сунце*

Милован Крунић

ТИТО

Из пепела ВАТРА

Из ватре ЗЛАТО

Из злата РИЈЕЧ

Из ријечи МУДРОСТ

Из мудрости БУДУЋНОСТ

Здравко Крстановић

ТИТУ

у теби је сутјеска
вода од ружа
вода од сна
свјетлосна вода
њени су драгуљи
очи ове земље

у теби у нама
ружина је вода
иста
једна
неукротљива
слободна
толико сјајна
да све што гмиже
мраком се храни
мора остати
гдје му је мјесто
у (историјској) јами

чудо постојања
одбио си да ставиш
под катанац
поручио си безгрешнима
да из живота
не искључујеш ништа
па ни грешку
наша кућа
с тобом
једро је
с добрим вјетром
кућа—прозор
стамена кућа
промјене
дубоки су
њени темељи
у срицама
што се равнају
према сату будућности

Владимир Копицл

ЧИСТ ДАН У МАЈУ

*Био је чист дан у мају, чисто небо над градом,
обала пуна светла, лаке птице у сјају:
заборавили смо стрепњу, силе света и таму.
Чекао сам крај реке твој корак, осмех, маглу.*

*Простор је био испуњен: мирна вага тренутка,
још увек несвесна дрхтаја периода у паду.
Тада су сенке пале, разлила се тишина:
удаљен, нисам знао да време губи снагу.*

*Пришла си из дубине, тамног лика и хода,
тамне косе на ветру, усана које се стежу:
кад си изрекла вести, речи су дубоко пале,
гуђе, безвучне, хладне, рушећи дан у језу.*

*Стајали смо крај воде: затим смо пошли, сели.
Обвио нас је сумрак, речи се нису дигле:
требало је да пођемо, а ипак нисмо пошли.
Небо покрива звезде. Звезде су спутане, тихе.*

Илија Ладин

ТЕМА ЈЕ ТИТО

*Пишите дјецо
Пишемо учо*

*Иде ли дјецо
Пишемо учо*

*Тема висока
Колико небо*

*Али је и земља
Подигнута. Лако је нама!*

*Тема широка
колико свијет
Али смо и ми ту
Велики смо! Лако је нама*

Учо писати...

СТВАРНОСТ КАО ВРЛИНА

сретних ли риба, човјече,
(једно око изнад неба)
у јадранском мору рибар тражи нафту.
(силом се сила сатире)
има их који не вјерују напријед
(доба за гозбу више нема)
има их разних, разумијеш, човјече.
у овом поднебљу ту је наш род
ту треба излазе искати и скакати
(ударају бубњеви)
има их који су сужених зјеница злобе
има још вукова климавих зубала
(криче паничари у црнини)
људи кукастих носева и душа
разних теоретичара параплегичара
(бригама брижно прилазе)
има жена које су крв млијеком прозвале
(можда неће бити узалуд)
дјеци с том усисаном мржњом
мора се рећи
(и рибе су овдје сретне, човјече)
титовска је ово земља
титови су ово људи

Матеја Матевски

ОДЛАЗАК СЕЈАЧА

У спомен Јосипу Брозу Титу

Упутио се сејач пољем века
отворених дланова
са којих се просипа семе по безбројним браздама
као јато птица које лете својим гнездима
у освит се упутио
у освит

Сада се сунце сагиње ка његовом лику
поглед да му сакупи
сањарење да му смири
али он занесено иде ка свом замишљеном циљу
уткан у раду своје
који се у светлост претвара

И док његове руке настављају да сеју
иза њега већ поље времена
плодове сакупља
и док се тако удаљава
у сумрак у сумрак
зрно које је бацио бије у срцу века
у грудима детета
које ето већ иде његовом браздом

и зачуђено гледа:
сејач мирује
али не мирују семена
у која се већ претворио.

ТИТОВО БУДУЋЕ ДОБА

*Ако постоји небо
Онда је пошао тамо
Да нам донесе звезда*

*Овде га чека народ
Окупљен око доба
Које на њега личи*

*Ако постоји вечност
Онда се задржао
На путу према сунцу*

*Овде га чека јутро
Кроз које смо прогледали
Из ока његовога*

*Сунце се рађа и каже
Да га је срело на путу
Кроз векове будуће*

*Чека га овде с нама
Број: године дане
који ће једном доћи*

*Вечити путник који
у вечност оде да види
Како му народ живи*

*Са њим смо били и тамо
Где ћемо сутра бити
Откуд нам маше руком*

*Будућност која нас срета
И у очи нас гледа*

ПЕСМА КОЈА ТУГУЈЕ

*Нечујна песма са усана потекла
А усне расуте
Као плева
Да ли ће икада бити лепа
Песма
Која о смрти
Тита
Пева*

*Не замеримо песми
Ако заћути
И она је волела као нико
Јаче
О
Зар певати може
Песма
Која за Титом
Плаче*

Димитрије Николајевић

СИН НОВОГА ЧОВЕКА

На вест о смрти друга Тита

*Из будућности је дошао
Као заветни глас,
И надежду и љубву, сам живот прозвао
Из будућности
Која је за бег свој узела његов лик.
Он, великоимени син Новог Човека,
Нама самима стигао је међу нас;
Путник из далека
Што народе брати и раздаљине мости,
И дне нам, дождуник,
Лучом обасјао.
Осам деценија и више,
Крилу је сваком додавао и свој лет,
Источнику потицао рад,
Одазивао се руком помошти заредно —
Посвуда где се отварало зјало
Ил се омлад ускратио.
Изгревом будућности нештедно
Осунчао је свет,
А онда се у будућност вратио
Као првовођа и одличник овога века,
Из ње, кад ора је, да изгледа
СТИЖЕМО ЛИ ЊЕГОВОГ РУКОСАДА СЛЕД
У добар час —
Ми, што на прекоред
Саћасмо до у подсуначја
Да од сваког зледа
Одбранимо благозрачја.
Он, нама за будућем, узвишен на висоту,
Осам деценија и више, млад,
Живот живоданији удахнуо је животу,
Уткао се у наш вртоград
Да делом творбеним превечно цвета,
Сја и свиће,
Па док је нас и света
и њега незалазно биће.*

Иштван Немет

СВЕТСКА РЕЧ

*Постоје речи монголске, персијске, шпанске и норвешке,
које су разумљиве искључиво Монголима, Персијанцима,
Шпанцима и Норвежанима,
али постоје светске речи које су јасне свим народима света:
кад изустии такву реч, на било којем меридијану,
она свуда исто значи, свуд изазива исту мисао
или асоцијацију.*

Таква светска реч је

ТИТО.

Једва да има језика на којем ова реч

не би већ била изговорена. И где год су је изговарали

знају, да је она

једнозначна са слободом. Али има она и друга значења.

Можда, пре свега, значи: човек.

Вагра.

Револуција.

Али значи и пролеће. Пролеће које зрачи надом за свети
Значи топлу земљу из које клија семе.
Светска реч на свим језицима значи: братство
и посвуда опет: ватра, револуција.
И значи: борба, отпор у борби.
Значи равноправност свих народа.
Равноправност свих језика.
Значи, младост, паметну, лепу игру
и љубав,
веру храбрих.
И мир, мир, мир,
И у миру вечни немир:
револуцију.
Ова реч значи ватру.
Нову тачку гледишта и нову перспективу.
И опет, значи: човек.
Значи: нов положај човека, нов положај
његов у друштву.
Нов морални критеријум:
критеријум самоуправљања.
И ова светска реч значи и све то заједно:
на монголском, персијском, шпанском, норвешком
и на свим језицима света значи
револуцију.

Милан Ненадић

МИРОТВОРАЦ

*Хучао сам кроз сугјеске,
Кроз теснаце,
Мировао кроз равнице
Гутао пиратски брод.*

*По угледу на реке,
По угледу на Дунаво —
Тече време,
Течем у њему ја.*

*Срце ми мудро говори
Да се већ разливам,
Да сам на свом ушћу.*

*Шта да радимо
У делти овог столећа?*

*Никакве збрке, другови,
Ни плача као у почетку —
Доста је плакао човек.*

*Кажем: другови, мирно!
Кажем: другови, мир!*

*Сад треба смоћи снагу,
Треба сакупити рукавце —
Почиње велика синтеза.*

*По угледу на реке,
По угледу на Дунаво —
Тече време,
Течем у њему ја.*

*Шта да радимо ми
У делти овог столећа?
Понављам: другови, мирно!
Понављам: другови, мир!*

*Београд
23. 4. 1980.*

Рапко Орман

НЕ ВЈЕРУЈЕМ ИСТИНИ

*ова ријеч није за ријеч
она је безријеч*

*овај крај није крај
он је бескрај*

*не вјерујем истини
она је лажна*

*не вјерујем смрти
она је немоћна*

*то што сунце засвијетли
рукама се усправља*

*то што прст показује
у вријеме се наставља*

*ова бол боли
ова бол уздиже*

ТИТОВА ПОРУКА

*Пјевај снажну пјесму да те не открију
Као нејаког а нејаком и слабом
Подај руку и поведи са собом
И стварај вријеме и путеве*

*Ти си син камена, мотике и муња
Олујама дај смјер мору
Свој корак укључи у народ*

*И сватко са сваким нека се уједињује
Као што се уједињују
Свијетлост и сунце и плод.*

Момчило Попадић

СРЦЕ ЈЕ ЊЕЖНИ ЛАКМУС

(балада за Старог)

*Срце је њежни лакмус, а глава попут шкриње
у коју помно слажем твоје стрпљиве ријечи
о љубави и нади, о човјеку и вољи,
о радости и зебњи. Ја волим бијело иње
на твојој мудрој коси и каткада ме лијечи
времена тврди штропот, па сам други, бољи.
Некоме је можда свеједно и можда не мари,
а ја те зато волим, пуно те волим, Стари.*

*Срце је њежни лакмус у звјезданој мензури,
претклијетке има двије и двије има клијетке;
то је бескрајно много, а опет тијесно буде!
Потомцима се мојим невјероватио жури,
скупа у твојој жудњи проналазимо претке,
у реченици твојој препознајемо људе.
Можда је неком свеједно и можда не мари,
а ја те зато волим, пуно те волим, Стари.*

*Срце је њежни лакмус; служим се овом сликом
у намјери да пјесма одјекне како ваља,
а слажем реченице и непрестане и грубе.*

*У дослуху правичном са твојим благим ликом
будућност је све ближа, а прошлост све даља;
долази право јутро и мракови се губе.
Неком је можда свеједно и можда не мари,
а ја те зато волим, пуно те волим, Стари.*

*Срце је њежни лакмус у страшној офанзиви
кад све лужине доба, све киселине смутње
настоје да се преда, настоје да посиви,
а ти га вадиш на зрак без пријетње и без љутње.
Можда је неком свеједно и можда не мари,
а ја те зато волим, пуно те волим, Стари.*

Т И Т О

*Планине наше сурове
и лепе
запамтиће
кораке
ТВОЈЕ
у будућност људскости
што нас воде*

*У мноштву корака наших
ТВОЈ КОРАК
предводнички
памтиће
потомци*

*и римоваће
кораке наше
и ТВОЈЕ
са најљудскијим плодовима
СЛОБОДЕ*

*Биће то најлепше риме
ко мелем што крепе
светлеће у њима
планине наше сурове
и лепе
таласаће се наше
и САМО НАШЕ
ЖИТО*

*Потомци ЗЕМЉЕ ове
римоваће
са сновима СЛОБОДЕ
неугасиво
звездано име
Т И Т О*

Владо Пуљић

ТИТОВА СМРТ

*Титова Смрт утиша Велики Свијет
Само се почасни плотуни чују.
Тужан је мајски цвијет
У њему вјетар и лептир мирују.*

*Није то обична смрт, Кућо Стара,
То је Свијетла Смрт која Свијету отвара вид,
Она из Великог Срца зрачи
Кроз таму и тамнички зид
У љубави нас јуначи и изједначи.*

*Смрћу Твојом ојачат ће кости земље
Било Твоје у нама дамара
Сједињен са земљом учврстио темеље
Снагом златног пијеска мудрошћу неимара.*

*Титова смрт опомиње бурни Свијет
Да не пуни пушке ранама овог вијека
Само почасне плотуне и мајски цвијет
У славу Мира и Човјека.*

*Није ово обична смрт, Кућо Стара,
То је одложено бreme —
За тренутак Цин се одмара,
Смрт није крај
То траје Титово вријеме.*

Адам Пуслојић

ТИТОВО ИМЕ

*Ако има љубави
моћније од љубави
ми ћемо Те волети
таквом љубави*

*Ако постоји светлост
више од светлости
Ти ћеш нам бити
таква светлост*

*Ако има вечности
и ако вечност има име,
име вечности је
Титово име*

Исмет Рамљак

ТИТО — ПЈЕСМА НЕДОРЕЧЕНА

Обдарен ја
и небо ведрином
ведрина сунцем
сунце топлином
Обдарен ја
и поље слободом
слобода ходом
ход чврстином

Обдарен ја
и земља ова сјајем
сјај врлином
врлина Титом
Тито правдом
мудрошћу и чувством
чувство пјесмом
пјесма бескрајем!

Ранко Росојевић

ТВОРАЦ ВРЕМЕНА

*Тито се уткива у народ, увијек поново,
осваја срца, сљубљује руке, сједињује мисли
које се крећу косином живота и свијета, без страха
Тито излази из пјесама и улази у нашу крв,
спасоносна трансфузија уздрманом времену.
Пријатељи јављају о новим пјесмама.
у стихове им ступа, као нови елемент
мудри гром и питома муња,
Творац времена и препородитељ смисла.*

Соба ми је пуна слика, дух мој
гледа што се не смије видјети,
што се не може гледати, што је
гашење ватре чији плам и даље свијетли,
што је нарастање народа, моћи
сједињене у једној ријечи, у једном
Имену високо узлетјелом изнад времена,
високо утиснутом у чело небу, у чело
мисли времена, да скупа с њим расте,
не престајући да се премеће у нову
звјезду сваког људског живота,
свега што хоће и што се огрће правим смислом.

Пун сам ријечи, излудјелих пчела,
узлијећу у моју машину, у моје руке,
кроз прсте ми крв проносе, кроз срце се
премећу и снаже, ријечи очврсле од туге,
ријечи одрасле за трен један, трепет
очију између двије сузе, ријечи храбре,
што су се огледале са ништавилем и зидом,
ријечи набубриле од људске вјере у мир,
и у народ испуњен надом и електрицитетом смисла.

Откуцава нови часовник, казальке показују
вријеме Његовог одсуства, вријеме нарастања
плиме народног поноса и моћи, осјећања
што се не могу изгубити јер се уткивају
у свакодневницу оплемењену сад сјајем благих
своје Име; Име земље и неба изнад ње,
Име свега што постоји и што ће постојати,
оборужано знањем о будућности, о почетку
похода ка узвишеном, пронађеном и људском
социјализму.

ЛЕГЕНДА

*Пошли у борбу.
Човјек и људи.
Човјек напријед.*

*Дуг пут је ко историја,
ко власиште непробојан.*

*Човјек напријед.
Људи га стизали.*

*Људи воле човјека
и његовом ријечју
премошћују корита раздора
са свијетом.*

Човјек напријед.

*Без ноћи дан не би
пронашао смисао,
живот без смрти границу
људског невјеровања.*

*Човјек није застао.
Људи морају напријед.*

Александар Сенулић

ТО МАЈКА ВИШЕ НЕ РАБА

*Од каквог ли материјала
сагради Себе
то не зна нико од неимара*

*Међу рудама гвозденим
њега нема
а има га међу Брозовим
и хиљадугодишње дрво
трошно је
и трошна је жива стена
и нема га птица
над Андима
нема га корњача
ни хридина
а Броз га има
и нема га нигде
на знаним местима
а Броза међу очима има*

*Ни гвожђе
ни дрво
ни стена
ни птица
ни корњача
ни хридина
од таквог кова
не сазда Сина*

*А све се из те чврстине
ко уран ослобађа
и све се поново ствара
то мајка више не рађа*

*А Броза нигде нема
и свуд га овде има
Земљу да овине
ми смо ти бре ми
од такве ковине*

*И он је од кости
од крви и мяса
није ни он од чега другог
кидисо на небеса*

*Делана људском руком
историја је слаћа
то што је могао Броз
то више мајка не рађа*

Дара Секулић

ТИТО, ОДУВИЈЕК ЗАУВИЈЕК

И. Секулић: Поезија одувек заувек

Ево Те у великом слову дјетета
партизанског дома са Кордуна,
косој црти болног оздрављења;
јер заборављали смо слова писана
док су нам грла пиштала од давлјења
и кроз смрти носила нас буна.

Ево Те у првом нашем смијеху на глиненој плочици,
што у усправну црту могли смо излити;
док су нам очеви уз Тебе војевали
није се смјело ни мислити
на руку дјечију невичну писаљци.

Ево Те у првој мојој љубави,
у повјерењу с којим сам јој прилазила
с мање снова, љепша без окова.

У свом мом незнању о држави,
празнини свих школских лекција,
У именима мојих синова: Ненад — дуга туго безнања,
Владимир — свијетло, нашироко.
Слико са цртежа дјечијег, у око дјечије загледана,
ево Те између мирјења и свађе риме
у пјесми овој, све си преплавио.
Тебе ријечи саме ишту
велико човјеково име,
мала људска моја историјо.

Абдулах Сидран

ГОВОРИ БРОЗ

1. О псима

*Ко сад се сјећам: суза највише ми, дјеца,
пролисмо кад оно ономад Полака продаде отац.
Није се имало новца. За два га хвата дрва
Фешнеру даде, управнику дворца. И два га
пута отац Фешнеру, у Словенију, води, и два
се пута кудраво овчарско чудо прије оца враћа*

*Петнаест смо дана у шуми га крили и хранили
крадом. Он — као да све разумије и зна — нити
да залаје, нити да се јави. И тако, док Фешнер
не диже руке. Станемо онда пред оца, а он се
смијеши. Како и неће: у нашој кући, с Полаком,
учило се ходати. Густе се длаке руком с пода
машиш, а даље — како каже Полак: све корак
по корак, по соби укруг. Корак по корак.*

2. О врапцима

*На свечаном ручку — а друга је земља, други
обичаји — ставише пред нас печено врапце.
То другови — кажем — нећу јести. Врапци —
па то вам је, брате — птичји пролетаријат!
Мало је човјеку тако сличних птица. Са нама
остају они кад дође зима, судбину нашу дијеле
из дана у дан. Прољеће кад наиђе — први нам
се јаве: цив-цив, цив-цив, цив-цив!
Ја их никако не могу јести.*

3. О фазанима

*Кренемо неке године у лов. Добановачка шума
— фазана пуна. Праште пушке, руши се с неба
шарено перје — а мени стала рука. И сви се чуде.
Шутим, а мислим: зар није љепше проматрат те
птице, него ли пуцат? Тај сјај — ја погледом
ловим. Не треба мени њихово тијело. Ја хоћу боју.
И лет.*

Драган Симовић

ЈОСИП БРОЗ

I

*Разумети Га
Значи пронаћи Властити Пут
И бити ослонац Себи*

*Оно што Он говори
Преконоћ се
У будућност преобрати*

II

*Где Његов осмех
Месечином
На ветру уписан*

III

*Знао је
Истина почива
Негде у нама
И то је баш говорио*

*Ко није Њему веровао
Није ни Себи могао*

СЛОВО О БРОЗУ ТИТУ

У њедрима злом затроване Европе
Слушао је сужањски пјев птица
Проклињући ловце на сунце
Што граде кавезе од жица.
У жуљивици, у жичаници и у књигама
Тражио је сушт бивања.
Од побуњеничког отпора
Знајна свјетлост му сину.
У казнионама снујући слободу
Сијао је црвено сјеме
Напајајући енергијом вида
Поробљене, угњетане
Да разбију оклопе
Злородних аждаја и пузавица им.
На мишицама земље
Стасало је ново небо
У чију прећу нити срчане утка,
Пулсирајући напретком,
Поставиши зимзелен клас
У грудима атомског вијека,
Свјетионик будућности свијета
И свака капља росе, сваки пупољак,
Цвијет, домовина, човјечанство
Међу уснама срца га вјечно носе.

Драган Студен

О ТИ ШТО СИН СИ БУРЕ

Т И Т У

о ти што син си буре и њен кротитељ
што кормилариш с милион руку

о ти што планина си горостасна
и њен де лић ситнокрупан

оно далеко и недостижно
учинио си блиским и свакидашњим
указујући на ине звезде
за стремљење непрекидно

из пораза јачи излазио си
из робијашница прекаљенији
из погрома громовитији
из уништења неунитивији

месечину обликујући
сам си био обликован

не за истином блудити
већ ковати истину својеумно
не сном опседнут бити
већ у јави његовој уживати

поклањају! : лепоту
новом био : : обогаћен

из немоћи црпио си снагу
из очајања раздраганост
из маленкости огромност
из мрака заслепљујући блесак

о теби кад је све речено
тек је само почетак

о ти што син си буре и њен кротитељ
што кормилариш с милион руку

ГОВОРИМ И МИСЛИМ О ТИТУ

Говорим тихо
у тамну ноћ
као да шапућем дјетету на ухо

говорим тихо
да сви ме чују

говорим
и не бојим се смрти мржње и рата

говорим о човјеку
што путевима смирен корача
говорим о љубави
што у његовом оку пламти
говорим о миру
што на његовом длану спава

говорим о слободи
о црвеној застави револуционалног јутра
говорим о сребрној цести
којом Тито корача
о срећи и топлини
што из његовог срца зрачи

говорим тихо
да сви ме чују
говорим
и не бојим се смрти мржње и рата

Звонимир Хусић

СУЗЕ ЗА ЧОВЈЕКА

*Кестен цвате на твојм путу смрти
моја несрећа као суза дјетета руши се низ лице.
По нама пада киша од врелог плача
у капљи крви један народ на Балкану нариче.*

*А ја се поносим тим сузама
усхићен болом глобуса што пред тобом клечи.
Друже, маховина шумом дрхти
од корака којим у вјечност крочиш.*

*Не страхуј у свом врту ружа
бољи гроб од нашег срца нема.
И кад се трава твоје земље гиба
то се само душа народа над тобом њише.*

Љерна Цар Матутиновић

КАД ТЕ ЗАБОЛИ ДУША

Но: Тито није умро
И када у даљини сијева
ти знаш: Он ће умирити гром
У тишини ружа, на брежуљку
постоји Бијели Дом
Тамо нас чека и као увијек пажљиво слуша
како нам куца било
и бодре ријечи његове
Кад те заболи душа
поћи и реци
душу искали
У даљини немир, тишини пријете меци
Али ти знаш. То смо одувијек знали
Ту је Он са смијешком, сјај модрих зјеница
Не боји се грома
У миру Бијелог Дома
ставит ће мелем од ружа на тужна наша лица

Тодор Чаловски

ТИТОВА ЕПОХА

*Да би јој било чишће, крепкије
стално се уздиже до победе чудесне
заведена снагом дана
који су били и јесу, а носиће
узбуђене странице будућих стаза.*

*Она не пита за име
овде је истински младошћу обасјана
са мудрошћу година,
са храброшћу узношења
до неслућених простора живота.*

*И силази као мост—време
над копном и водом, између човека и народа,
предела и земље, земље и континената
да предухитри претње, да врати осмех
најближим савршенствима до једноставности.*

*А ево како озрачени каљењем
према стаменом бићу нашег храстања
не само са усхићењем празновања
него са обавезом пред оним што се није догодило,
снага једне мисли—водиље изравнава нас у ходу.*

*Изашао из ватре виђења
из речи, из прекора и похвала твог веровања,
из будућности и воље борбе и слободе
— то је корен, звезда и револуција
пркос непоколебљив до језгра плода.*

*Она има: смисао и лепоту
пружених руку, цвеће разгранатог тријумфа
С њом даље од заседа страха
а увек ближе свечаности лика
и више до присутности у нама.*

НЕ ГУБИ НАДУ ГАЛЕБЕ

*Не губи наду Галебе
бијела лађо
модрог Јадрана.*

*Разапни једра
вјетру Галебе,
бијела лађо
модрог Јадрана,
чека те још много лука
Африке и Азије
на путу започетом.*

*Твој путник
сад сније Галебе,
бијела лађо
модрог Јадрана,
понеси Његово дјело
Југу и Сјеверу
на путу занијете.*

Божидар Шујица

УСПРАВАН ЧОВЕК

*Његов живот је усправност
једном олујном стаблу*

*Његов видик је светлост
која се разгранавала*

*Његове су мисли саднице у веку
и бацају дубоко у будућност
песме што се као јабуке беру*

*Његово не је против штапа
којим је господар ослобађао роба*

*његово да је за руже
слободе однеговане крвљу*

*Његова борба је братимљење
страна света у густом кову
увек градитељских руку!*

Страхиња Шуљагић

О ТИГУ

*О Тигу се увек говори обичним речима
али уголико и драгоценијим
у којима је потпуно сједињена
љубав и нежност*

Свака реч један крајпуташ

*Исписујући ту љубав
и бележећи глас заувек у срцу
у тишини
док бледи дан једног раног
пролећног поподнева
са онима који одлазе
отишао је и део нас самих*

*Прах обележава наш почетак
и место где се враћамо*

*О Тигу ће говорити
свако следеће време
и доба годишња
дело његових руку
које су за вечност исписале
ИСТИНА.*